

УДК 343.8

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Ольга УСТЮЖАНИНОВА,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету
Одеського державного університету внутрішніх справ

АНОТАЦІЯ

Формування методологічних засад наукового пошуку функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України являє собою процес становлення нового знання про те чи інше правове явище, у цьому разі – про функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України у сфері виконання покарань, що являє собою систему знань, завдяки яким відбуваються аналіз і узагальнення фактів, що мають наукове значення для цього дослідження.

Розглянуто методологію кримінально-виконавчих засад функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України як систему загальнонаукових та спеціально-наукових методів із визначеним алгоритмом їх застосування, а саме: діалектичного, аналізу та синтезу, історико-порівняльного, порівняльно-правового (компаративного), герменевтичного, аналітичного, феноменологічного, системно-структурного, статистичного, соціологічного (анкетування (персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України) та експертних оцінок (учених, які досліджують проблеми функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України)), прогностичного. За допомогою цієї методології опрацьовано значну емпіричну базу дослідження, що надало змогу сформулювати власний методологічний інструментарій кримінально-виконавчих засад функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України.

Ключові слова: засади функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України, функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України, Державна кримінально-виконавча служба України.

METHODOLOGICAL BASES OF FUNCTIONING OF THE STATE CRIMINAL-EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE

Olha USTIUZHANINOVA,

PhD in Law,
Associate Professor at the Department of Professional and Special Disciplines
Kherson Faculty of Odesa State University of Internal Affairs

SUMMARY

It has been determined that the methodological principles of the scientific search for the functioning of the State criminal-executive service of Ukraine should be recognized as the process of formation of new knowledge about a particular legal phenomenon, in this case, the functioning of the State criminal-executive service of Ukraine in the field of execution of punishments, and is a certain system of knowledge, due to which the analysis and generalization of facts of scientific significance for this study take place.

The methodology of criminal-executive principles of functioning of the State criminal-executive service of Ukraine has been studied as a system of general scientific and special-scientific methods with the certain algorithm of their application, namely: dialectical, analysis and synthesis, historical-comparative, comparative-legal (comparative), hermeneutical, analytical, phenomenological, system-structural, statistical, sociological (questioning (the staff of the State criminal-executive service of Ukraine) and expertise (scientists who study the problems of functioning of the State criminal-executive service of Ukraine)), prognostic. With the help of this methodology, a significant empirical base of the study has been processed, which allowed us to formulate our own methodological set of tools for the criminal-executive principles of the functioning of the State criminal-executive service of Ukraine.

Key words: principles of functioning of State criminal-executive service of Ukraine, functioning of State criminal-executive service of Ukraine, State criminal-executive service of Ukraine.

PRINCIPIILE METODOLOGICE DE FUNCȚIONARE A SERVICIULUI PENITENCIAR DE STAT AL UCRAINEI

REZUMAT

Formarea bazelor metodologice de cercetare științifică a funcționării Serviciului Penitenciar de Stat al Ucrainei este un proces de formare a unor noi cunoștințe despre acest sau acel fenomen juridic, în acest caz - despre funcționarea Serviciului Penitenciar de Stat al Ucrainei în domeniul executării pedepsele. există o analiză și o generalizare a faptelor care au semnificație științifică pentru acest studiu.

Se are în vedere metodologia principiilor penal-executive de funcționare a Serviciului Criminal-Executiv de Stat al Ucrainei ca sistem de metode științifice generale și special-științifice cu un anumit algoritm de aplicare a acestora și anume: dialectică, analiză și sinteză, istoric-comparativă, comparativ-juridic (comparativ), hermeneutic, analitic, fenomenologic, sistem-structural, statistic, sociologic (chestionare (personalul Serviciului Penitenciar de Stat al Ucrainei) și expertize (oameni de știință care studiază problemele Serviciului Penitenciar de Stat al Ucrainei)), prognostic. Cu ajutorul acestei metodologii a fost dezvoltată o bază empirică semnificativă a cercetării, care a făcut posibilă formularea propriilor instrumente metodologice ale principiilor penal-executive de funcționare a Serviciului Criminal-Executiv de Stat al Ucrainei.

Cuvinte cheie: *principii de funcționare a Serviciului Criminal-Executiv de Stat al Ucrainei, funcționarea Serviciului Criminal-Executiv de Stat al Ucrainei, Serviciul Criminal-Executiv de Stat al Ucrainei.*

У сучасних наукових джерелах слово «методологія» тлумачать як сукупність методів дослідження, що застосовують у будь-якій науковій діяльності відповідно до специфіки об'єкта її пізнання, а під «дослідженням» розуміють наукову працю, у якій вивчено яке-небудь питання [1, с. 191].

Виходячи із цього, можна стверджувати, що правильно обрана методологія дослідження функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України) не тільки й не стільки створює ефективні й оптимальні умови для пізнання змісту об'єкта і предмета дослідження, а і є необхідним елементом наукового пошуку з метою вдосконалення функціонування ДКВС України.

Отже, дослідження функціонування ДКВС України як науковий продукт не може обійтись без відповідного методологічного інструментарію. Особливо гостро це дослідження постало перед нашою державою у зв'язку з подіями на майдані у 2014 р. та передачею відповідної служби під юрисдикцію Міністерства юстиції України у 2016 р.

Варто також наголосити, що наше вивчення кримінально-виконавчих засад функціонування ДКВС України забезпечується також і діалектичним зв'язком із такими державними програмами, які стосуються сфери виконання покарань (Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України [2] та Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних інститутів на 2015–2020 рр. [3]).

Формулювання методологічних засад наукового пошуку функціонування ДКВС України варто визнати як процес становлення нового знання про те чи інше правове явище, у цьому разі функціонування ДКВС України у сфері виконання покарань,

що являє собою певну систему знань, завдяки яким відбуваються аналіз та узагальнення фактів, що мають наукове значення для цього дослідження.

Вироблення методологічних засад функціонування ДКВС України у сфері виконання покарань надає змогу на науковій основі здійснювати комплексне та системне її дослідження, а також створює передумови для конструктивного розв'язання поставлених завдань, а саме:

- проаналізувати стан наукового дослідження функціонування ДКВС України;
- розробити методологічні засади функціонування ДКВС України;
- сформулювати поняття «кримінально-виконавчі засади функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України» та розкрити їхній зміст;
- вивчити концептуальні передумови формування кримінально-виконавчих засад функціонування ДКВС України;
- дослідити модернізацію кримінально-виконавчого законодавства як передумову функціонування ДКВС України;
- розкрити зміст державної політики у сфері виконання покарань та її інтегрований вплив на функціонування ДКВС України у сфері виконання покарань;
- виокремити інституціональні чинники впливу на функціонування ДКВС України;
- запропонувати шляхи вдосконалення функціонування ДКВС України у сфері виконання покарань.

Отже, вирішення поставлених завдань передбачає у процесі наукового пошуку формулювання цілісної методології, завдання якої – запропонувати такі методи пізнання, які нададуть змогу в повному обсязі розкрити зміст предмета дослідження,

зокрема кримінально-виконавчих засад функціонування ДКВС України.

Для вітчизняних науковців-пенітенціаристів питання функціонування ДКВС України стало предметом вивчення після ухвалення Верховною Радою України у 2005 р. Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» [4], хоча до 2005 р. функціонування системи виконання покарань набуло нового змісту після ухвалення Верховною Радою України у 2003 р. КВК України [5].

Ураховуючи те, що на ДКВС України покладено найважливіше державне завдання виконання покарань та пробації, ми вважаємо, що варто підтримати позицію вітчизняних учених А.Я. Баскакова і Н.В. Туленкова про те, що прирощення знання відбувається саме за відповідними принципами й закономірностями, що належать до царини методології наукового пізнання [6, с. 72].

Варто також звернути увагу на позицію вітчизняного пенітенціариста І.Г. Богатирьова, на думку якого, методологія – явище інтегральне, яке поєднує низку компонентів: світогляд і фундаментальні загальнотеоретичні концепції, загальні філософські закони та категорії, загальнонаукові та спеціально-наукові методи. Тому методологію не можна зводити до одного з компонентів, зокрема до методу чи вчення про методи, оскільки за її межами залишаться інші [7, с. 8].

Саме тому під час дослідження функціонування ДКВС України ми не могли обійти її без окреслення відповідних методологічних засад реалізації ДКВС України державної політики у сфері виконання покарань та пробації, внесення пропозицій щодо забезпечення формування відповідної галузі державної політики; забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які застосовують до засуджених та осіб, узятих під варту; контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання й відбування кримінальних покарань та пробації, реалізацією законних прав та інтересів засуджених і осіб, узятих під варту.

Варто також підтримати позицію вітчизняного вченого Ю.О. Новосада про те, що методологія дослідження зумовлюється інтеграційними та глобалізаційними процесами, які відбуваються в Європі та світі, його переходом від методологічного монізму до світоглядно-методологічного плюралізму. Це зумовлює, як слушно зауважує поіменованій учений, необхідність концептуального перегляду традиційних уявлень про державно-правові закономірності та поглибленого осмислення ролі юридичної науки в сучасному суспільстві [8, с. 24].

Варто підтримати наукову позицію вітчизняного вченого, академіка М.І. Панова про те, що цінність та унікальність кожної дослідницької роботи у кримінальній сфері залежить від правильного вибору конкретних методів наукових досліджень, з'ясування їхньої сутності та значення [9, с. 25].

Отже, методологічні засади функціонування ДКВС України потрібно розглядати як основоположні принципи, сукупність конкретних методів (інструментарій дослідження), що застосовують під час вивчення конкретних проблем, які виникають у функціонуванні ДКВС України та реалізації завдань державної політики України у сфері виконання кримінальних покарань і пробації.

Методологія, за визначенням українського вченого В.В. Шаблистого, – це теорія людської діяльності – діяльність пізнання, мислення або, якщо говорити точніше, уся діяльність людства, включаючи сюди не лише власне пізнання, а й виробництво. Звідси випливає, що методологія – теорія людської діяльності [10, с. 6].

Отже, утвердження методологічного плюралізму в сучасній українській правовій науці показує, що більшість сучасних науковців обґрунтовують свій методологічний інструментарій. Пізнавальні проблеми функціонування ДКВС України набувають особливої гостроти, оскільки об'єктивно виникає потреба у визначенні його методологічного інструментарію.

Загалом науковці поділяють методологію на дві частини: загальну методологію та методологію галузевих наук, зокрема й правову, яку розробляють переважно в межах філософії права.

Схожі міркування із цього питання можна побачити й у представників кримінально-правового напрямку. Так, Ю.В. Голік наголошує на тому, що методологія є інтегральним поняттям, яке об'єднує низку компонентів, зокрема світогляд, діалектичні категорії, загально- та спеціально-наукові методи. На його переконання, методологія – це система координат, а метод – вектор пошуку і дії [11, с. 8].

На думку професора О.Ф. Скакун, у сучасній юридичній науці найбільш функціональним як в абстрактному, так і в науковому значенні є таке визначення поняття «метод»: по-перше, як системи конкретних способів та принципів досягнення мети дослідження; по-друге, як системи інструментів (засобів) дослідження.

У свою чергу, як зауважує поіменована вчена, способи являють собою систему прийомів, що допомагають досягти певних результатів (дедукція й індукція, аналіз та синтез, узагальнення тощо). Водночас принципи (історизму, сходження від абстрактного до конкретного, єдності логічного й

історичного, конкретного й абстрактного тощо), які зазвичай формуються на рівні методів чи методологічних підходів (філософських і загальнонаукових, але не окремо наукових), завдяки своєму імперативному характеру мають забезпечувати концептуальність дослідження [12, с. 6–7].

Окрім цього, під час вивчення функціонування ДКВС України нами було враховано також об'єктивний підхід, що передбачає необхідність удосконалення виконання та відбування покарань. У цьому контексті важливим є висновок учених про те, що методологічною основою будь-якого дослідження є, по-перше, загальнофілософська методологія (основні принципи, закони та категорії діалектики); по-друге, системний підхід, який є виявом діалектичного методу, тому є загальнонауковою методологією дослідження, що опосередковує застосування діалектики до всієї галузі знань і вживаної в усіх сферах науки, техніки й управління [8, с. 35].

Щодо конкретики нових методологічних підходів, що стосуються функціонування ДКВС України, то тут думки вчених розходяться. Так, зарубіжний учений Ю.В. Голік найбільш перспективними з новітніх методологічних підходів вважає герменевтику та феноменологію [11, с. 8], тоді як інший зарубіжний учений О.І. Бойко оптимальним вважає системно-структурний метод, оскільки існування й еволюція кожного об'єкта залежать від поєднання їхніх внутрішніх (структурних) і зовнішніх (із середовищем) зв'язків [13, с. 5].

Велике значення для обраної методології у зв'язку із цим мають також методи пізнання, що виступають засобами розкриття, розгортання та систематизації змісту предмета дослідження – функціонування ДКВС України. Однак вивчення наукової літератури показало, що науковці не відтворюють власної методології, а піддають її аналізу, що в кінцевому результаті зводиться до традиційного переліку загальнонаукових методів пізнання, оскільки вони є універсальними та й застосовуються в будь-якому пізнавальному процесі.

Зазначені методичні підходи повною мірою стосуються й сфери функціонування ДКВС України, тоді як система виконання покарань є недосконалою та потребує суттєвого покращення й підвищення ефективності. Теоретична розробка окреслених питань має бути покладена сьогодні на кримінально-виконавчу науку, а правильно обрані методи дослідження мають стати запорукою отримання науково обґрунтованих висновків і результатів для вдосконалення функціонування ДКВС України [14, с. 111]. А за сучасних умов уже йдеться про створення в Україні науки пенітенціарного

права як окремої галузі права, що визначено одним з основних завдань Національної програми трансформації Кримінально-виконавчої системи в Пенітенціарну систему України [15, с. 11].

Зазначені обставини роблять питання методології для функціонування ДКВС України надзвичайно важливими. До речі, зарубіжні вчені М.С. Рибак та Ю.І. Кравченко вважають пріоритетним під час вивчення функціонування ДКВС України використання соціологічного, статистичного, історико-порівняльного, порівняльно-правового та системного методів [16, с. 74].

Водночас під час дослідження функціонування ДКВС України варто звернути увагу на необхідність урахувувати та використовувати позитивний досвід цієї діяльності в усіх зарубіжних державах. Однак ми маємо пам'ятати, що в разі застосування порівняльно-правового методу в дослідженні функціонування ДКВС України не варто ставити за мету цілковиту імплементацію зарубіжного досвіду, оскільки такі запозичення можливі лише з урахуванням специфіки функціонування ДКВС України.

У процесі вивчення функціонування ДКВС України однією з умов підвищення її ефективності та застосування на практиці норм кримінально-виконавчого законодавства є обов'язкове прогнозування наслідків такої діяльності й ухвалення відповідних рішень по суті. Серед комплексу методів, що використовують у кримінально-виконавчих дослідженнях функціонування ДКВС України, особливе місце посідає підвищення її якості у сфері виконання покарань та пробації.

Варто також зауважити, що в системі методів дослідження функціонування ДКВС України певну роль відіграють й інші методи. Так, застосування прогностичного методу надало змогу оцінити ефективність функціонування ДКВС України, а також передбачити ймовірні наслідки змін до кримінально-виконавчого законодавства в частині виконання та відбування покарань.

Ураховуючи особливості змісту суспільних відносин, які виникають у процесі функціонування ДКВС України, ми звертаємо увагу на той факт, що вони мають місце тоді, коли вирок суду за вчинений злочин набирає законної сили, ці відносини завжди є такими, що тривають, оскільки мають реальний строк дії, встановлений вироком суду (ст. ст. 368, 374 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України), суб'єктами цих відносин може бути лише персонал ДКВС України та засуджені, які відбувають покарання [17, с. 227–229].

У контексті проведення наукових досліджень у сфері виконання покарань однією з особливостей,

що суттєво впливає на їхні результати та загалом на вибір тих чи інших методів наукового пошуку, є визначений у законі порядок відвідування установ виконання покарань (ст. 24 КВК України), а також відповідний режим виконання/відбування покарань, включаючи й питання пропуску громадян на територію виправних і виховних колоній (ч. 6 ст. 102 КВК України).

Отже, зазначені особливості функціонування ДКВС України й були використані нами як певні методологічні засади дослідження. Саме тому формулювання методологічної системи функціонування ДКВС України має ґрунтуватися на завданнях та функціях, які забезпечують у повному обсязі функціонування ДКВС України.

Розробляючи основи методології наукових досліджень, українські вчені П.С. Прибутько, Н.В. Заяць, Г.І. Лук'янець дійшли висновку, що вона виконує такі функції:

- 1) визначає способи здобуття наукових знань, що відображають динаміку процесів і явищ;
- 2) передбачає особливий шлях досягнення науково-дослідної мети;
- 3) забезпечує всебічність отримання інформації щодо процесів чи явищ, які вивчаються;
- 4) допомагає введенню нової інформації;
- 5) забезпечує уточнення, збагачення, систематизацію термінів і понять у науці;
- 6) створює систему наукової інформації, що ґрунтується на об'єктивних явищах і логіко-аналітичних інструментах наукового пізнання [18, с. 11–12].

Водночас, як слушно зауважив А.П. Закалюк, вищою формою пізнання є наукове знання, що є результатом наукового дослідження, яке відрізняється від інших форм пізнання своїми якісними ознаками, а саме:

- а) воно завжди є цілеспрямованим, тобто здійснюється не стихійно, а за поставленою метою;
- б) це пізнання є системним, тобто певним чином забезпечується упорядкованістю, через що наукове пізнання зазвичай системно закономірне;
- в) системність та упорядкованість роблять наукове знання контрольованим, тобто завжди є можливість перевірити його адекватність, відповідність сучасному рівню наукових знань;
- г) ці й інші властивості надають науковому знанню надійності;
- ґ) результатом наукового пізнання є визначення (або підтвердження) певних закономірностей, теорій, понять, наукових фактів;
- д) наукове дослідження завжди має методичне забезпечення;

е) якщо розглядати наукове пізнання як систему, то саме науковий метод є в ній системотвірним елементом, у зв'язку з яким та залежно від якого перебувають усі інші елементи, зокрема результат наукового пізнання [19, с. 96–97].

Окрім цього, така наукова позиція ґрунтується в цій роботі на висновках О.П. Рябчинської про те, що в сучасній методології юридичної науки наявними є не лише кризові явища, які пов'язані з поширеністю досліджень суто описового характеру, що зводяться до коментування правових актів, через що це не має відповідної наукової цінності, а й відсутні чіткі уявлення про методологічний інструментарій конкретно-наукових досліджень, включаючи сферу виконання покарань [20, с. 11].

Узагальнюючи вищевикладене, робимо висновок, що методологія функціонування ДКВС України – це певна система наукового знання про методи, прийоми й засоби, які становлять комплекс апробованих на практиці найбільш раціональних шляхів функціонування ДКВС України у сфері виконання покарань [14, с. 111]. Отже, у цій статті встановлено та доведено таке:

- 1) періоди формування та розвитку кримінально-виконавчих засад функціонування ДКВС України, а також зміст державної політики у сфері виконання покарань і пробації;
- 2) об'єктивний зв'язок національного законодавства та норм міжнародного права з окресленої проблематики дослідження на підставі кращих зарубіжних зразків і міжнародних стандартів;
- 3) зміст та правові засади застосування в Україні зазначених заходів до засуджених, а також їхню соціальну зумовленість у контексті обставин, що викликають вчинення засудженими нових злочинів;
- 4) тенденції та структуру кримінально-виконавчої діяльності, яка здійснювалася ДКВС України впродовж 2005–2019 рр. і завдяки якій забезпечувався поступовий процес виконання/відбування покарань, запровадження системи пробації тощо;
- 5) основні напрями вдосконалення функціонування ДКВС України, які перебувають у прямому взаємозв'язку та взаємозумовлені змістом сучасних державних стратегій у сфері виконання покарань і пробації.

Важливим у цьому контексті стало використання в зазначеній науковій розробці методів емпіричного рівня дослідження, за допомогою яких було чітко визначено напрями функціонування ДКВС України, що безпосередньо стосуються кримінально-виконавчої діяльності. Водночас безпосередні-

ми емпіричними матеріалами, які були використані під час дослідження цієї проблематики, стали:

а) офіційні статистичні дані, добути з використанням відповідних статистичних методів вивчення явищ і процесів, що стосуються практики функціонування ДКВС України;

б) результати статистичного аналізу (вивчено дані, опубліковані в офіційних статистичних джерелах (державній звітності, відомчих бюлетенях ДКВС України, Генеральної прокуратури України й інших правоохоронних органів нашої держави)). Отже, використання зазначених у цій науковій розробці методів пізнання функціонування ДКВС України надало змогу реалізувати поставлені в межах цього дослідження завдання.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. О. Єрошенко. Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. 864 с.
2. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-p> (дата звернення: 03.05.2019).
3. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 рр. : Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015> (дата звернення: 03.05.2019).
4. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 р. № 2713-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 30. Ст. 409.
5. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № № 3–4. Ст. 21.
6. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методология научного исследования : учебное пособие. 2-е изд., испр. Киев : МАУП, 2004. 154 с.
7. Богатирьев А.И. Запобігання професійній деформації у персоналі місць несвободи : монографія / за заг. ред. В.С. Медведєва. Київ : Дакор, 2016. 198 с.
8. Новосад Ю.О. Прокуратура України як учасник кримінально-виконавчої діяльності : монографія. Луцьк : ПрАТ «Волинська друкарня», 2019. 426 с.
9. Панов М.І. Вибрані наукові праці з проблем правознавства. Київ : Ін Юре, 2010. 812 с.
10. Шаблистий В.В. Безпековий вимір кримінального права України: людиноцентристське дослідження : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС ; Ліра ЛТД, 2015. 420 с.
11. Философия уголовного права / сост. ред. и вступ. статья Ю.В. Голика. Санкт-Петербург : Юридический центр «Пресс», 2004. 334 с.
12. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підручник. 4-те вид., доп. і перероб. Київ : Алерта, 2013. 524 с.
13. Бойко А.И. Системная среда уголовного права : автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Москва : Академия МВД РФ, 2008. 36 с.
14. Устюжанінова О.Т., Шкута О.О. Методологічні засади функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України. *Юридичний бюлетень* : науковий журнал. Одеса : ОДУВС, 2019. Вип. 10 (10). С. 163–169.
15. Богатирьев И. Национальна програма трансформації Кримінально-виконавчої системи в Пенітенціарну систему України : проєкт. *Юридичний вісник України*. 2020. № 3 (1280). С. 11.
16. Рыбак М.С., Кравченко Ю.И. Теория и методология построения системы уголовных наказаний. *Правовая политика и правовая жизнь*. 2008. № 4. С. 70–77.
17. Кримінально-виконавче право України : підручник / В.А. Музика та ін. ; за заг. ред. Є.Ю. Бараша. Київ : Нац. акад. внутр. справ. ; ФОП Кандиба Т.П., 2018. 364 с.
18. Прибутько П.С., Заяць Н.В., Лук'янець Г.І. Основи методології, наукових досліджень : навчальний посібник для студентів і курсантів / за ред. П.С. Прибутька. Київ : НАВС, 2015. 156 с.
19. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3-х кн. Київ : Ін Юре, 2008. Кн. 3 : Практична кримінологія. 320 с.
20. Рябчинська О.П. Система покарань в Україні : поняття, значення та принципи побудови : монографія. Запоріжжя : Акцент Інвес-трейд, 2013. 448 с.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

УСТЮЖАНІНОВА Ольга Тарасівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ;

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

USTIUZHANINOVA Olha Tarasivna – PhD in Law, Associate Professor at the Department of Professional and Special Disciplines of the Kherson Faculty of Odessa State University of Internal Affairs; olgaustiuzh@gmail.com